

Společné kariérové poradenství na škole

Na většině škol je funkce kariérového poradce spojena s funkcí výchovného poradce či poradkyně. Každá funkce s sebou nese velké množství činností a úkolů. Pro jednoho pedagoga je jejich stoprocentní naplňování velmi obtížné a často stresující. Proto vyvstává na hodně školách potřeba samostatné pozice školního kariérového poradce.

Dovednost pro řízení kariéry

Do popředí kariérového poradenství se dostává koncept Career Management Skills, tj. dovednost pro řízení kariéry. Žáci se stávají aktivními, samostatnými, učí se pružně reagovat na měnící se svět práce a jsou zodpovědní za svá rozhodnutí a z nich vyplývající změny. Získávají kompetence (např. sebepoznání, zjišťování informací o trhu práce) pro shromažďování, analyzování a organizování si vlastní vzdělávací a profesní dráhy. Více se o konceptu Career Management Skills dozvíte v článku Kariérové kompetence v otázkách a možných odpovědích.

Tyto kompetence by neměly být získávány pouze v jednom předmětu, ale napříč všemi vyučovanými předměty. Teoretické poznatky by měly korespondovat se světem práce tak, aby žáci chápali souvislosti mezi tím, co se učí a jak mohou získané dovednosti a vědomosti využít ve své praxi. Školní kariérové vzdělávání by mělo začínat od nástupu do školy až po ukončení střední školy. Žáci by tak měli průběžně pracovat na svém portfoliu, měli by umět představit sami sebe, své silné stránky, přednosti, co umí a co už dokázali, své úspěchy a díky tomu si tak dále plánovat své další vzdělávání a kariérní dráhu.

Toto je tedy úkol pro všechny pedagogy na škole, nejen pro třídní učitele, kteří většinou znají své žáky nejlépe. Každý učitel má svoji roli podle náplně svých předmětů. Bez vzájemné spolupráce a komunikace pedagogů nebude školní kariérové poradenství dobře fungovat a plnit svůj účel. Kariérový poradce zde může mít roli průvodce (koordinátor), který koordinuje aktivity pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy žáků. Ukazuje možnosti, způsoby zavedení kariérového vzdělávání do výuky, poskytuje potřebné informace, metodické zázemí, podporu, pomoc či motivaci všem pedagogům i vedením školy při realizaci kariérového poradenství.

Kariérový poradce může zastávat na škole roli koordinátora kariérových aktivit nebo poskytovatele individuálních/skupinových konzultací, tj. role nemusí být nutně spojené. Na školách většinou obě pozice vykonává jedna osoba, kariérový poradce.

Kariérový poradce by měl mít pro svou činnost vhodné zázemí. Ideální je vlastní kancelář, místnost, ve které by mohl poskytovat individuální či skupinová poradenství. Nesmí se zapomínat na označení kanceláře, vyvěšení kontaktních údajů a konzultačních hodin pro kolegy nebo zájemce o poradenství. Pracovna by měla být vybavena tak, aby se zde žáci, rodiče či kolegové, kteří přicházejí na konzultaci, cítili příjemně a uvolněně. Pokud je dostatek místa, prostoru v kanceláři, je užitečné mít k dispozici prostor pro odborné publikace, časopisy s problematikou kariérového poradenství či materiály o středních nebo vysokých školách. Tyto publikace by si mohli půjčovat ostatní kolegové nebo i žáci, pokud projeví zájem. Samozřejmě se vše odvíjí od financí, které má škola k dispozici a o ochotě vedení školy se kariérovému poradenství věnovat.

Jak spolupracovat s ostatními pedagogy?

S ostatními kolegy se poradce může setkávat na společných poradách nebo také individuálně, kde s nimi poradce může konzultovat jejich podněty, problémy nebo otázky. Poradce v rámci těchto setkání může například:

- aktivně nabízet možnosti, jak téma kariéry mohou pedagogové propojovat s jejich konkrétními vyučovacími předměty
- získávat informace o přednostech a talentu žáků
- poradce má možnost přizvat učitele ke konzultaci, např. při zvažování konkrétního oboru v návaznosti na vyučovací předmět
- poskytovat ostatním pedagogům informace z oblasti kariérového poradenství, např. jaké jsou novinky, připravované akce (např. Veletrh práce a vzdělávání, Dny řemesel), kontakty a možnosti spolupráce s firmami v okolí. Může připravit nástěnku s aktualitami.
- Informovat kolegy o jednotlivých krocích/akcích skupinového kariérového poradenství v jednotlivých třídách, např. v rámci porad. Pokud není poradce součástí ŠPP, tak se účastnit jednání s kolegy ze školního poradenského pracoviště.

Jak začít se společným kariérovým poradenstvím?

Nejdříve zmapujte všechny činnosti, které se mohou kariérového poradenství týkat (např. besedy, exkurze, praxe, ...) a které vaše škola realizuje. Možná budete překvapeni, kolik toho z kariérového poradenství už na Vaší škole probíhá. Pokud nemáte, vytvořte si kariérový plán aktivit na celý školní rok, bude to pro Vás i pro Vaše kolegy přehlednější. Zapojte do jeho tvorby Vaše kolegy, společně diskutujte o jednotlivých aktivitách a způsobech realizace, budou pak ochotnější dané aktivity ve školním roce plnit. Čas od času na společných setkáních plán revidujte, přizpůsobte aktuální situaci. Pokud s kariérovým poradenstvím začínáte, bude to chtít trochu času a elánu, začněte menšími jednoduchými aktivitami a postupně na základě zpětné vazby přidávejte další. Nebojte se inspirovat příklady dobré praxe ostatních škol.

Pokud začínáte rozvíjet kariérové poradenství na Vaší škole, využijte nejdříve již zavedené akce a probíraná témata. Jako příklad může posloužit spojení výuky češtiny a cizího jazyka, kdy si žáci vytvoří životopis, motivační dopis v češtině i v cizím jazyce. Inspiraci můžete čerpat z webové stránky www.europass.cz, kde naleznete vzory CV a motivačních dopisů v cizích jazycích a spoustu dalších užitečných rad a tipů. Od léta 2020 existuje aktualizovaná verze Europassu, která zahrnuje i možnost tvorby e-portfolia.

Výlet nebo exkurzi spojte s návštěvou podniku či provozu. Žáky na to dopředu připravte, vytvořte pracovní listy, které mohou v průběhu vyplňovat a po skončení akce proveďte s žáky reflexi z pohledu trhu práce, přínosu pro ně samotné.

Tipy aktivit pro praxi:

1. Při výuce můžete doporučit využívat Národní soustavu povolání (NSP) – otevřete databázi v jakémkoliv předmětu, který má vztah k určité oblasti (např. zeměpis – cestovní ruch, biologie – lesnictví) a reflektujte s žáky nejen to, proč se dané učivo učít, ale i to, jak získané poznatky dále rozvíjet a pracovat s nimi. Co vše je potřeba pro dané povolání, které kompetence budou potřebovat (jaké úrovně), jak je získat a dále se v nich zdokonalovat. Se získanými informacemi z NSP mohou žáci pracovat v dalších předmětech – např. ve výtvarné výchově ztvárnit dané povolání; v rámci společenských věd trénovat komunikační i týmové kompetence při plnění úkolů nebo projektů; vypracovat eseje o povoláních v českém i cizím jazyce.

2. Nejen ve výuce anglického jazyka, ale i v jiných předmětech, můžete využít portál Careers 2030 (careers2030.cst.org). Tento portál přehledně a jednoduchou angličtinou představuje nové nebo v blízké době vznikající profese na globálním trhu. Můžete společně s kolegy vymyslet, jak tento portál využít ve výuce, např. jaké aktivity a v jakém předmětu se mohou realizovat (v AJ, v IT), případně si vzájemně vypomoci s překladem.
3. V rámci různých předmětů vytvořte s kolegy společný projekt, firmu. Dojde tak k propojení různých předmětů, např. matematiky, informatiky, společenské výchovy, výtvarné výchovy, ..
4. Společně zorganizujte soutěže a olympiády na různá témata kariérového poradenství. Např. v jednotlivých ročnících či mezi školami navzájem. Propojení s různými předměty – např. českého jazyk a informatiky
5. Přizvěte kolegy k setkání s potencionálními zaměstnavateli Vašich žáků nebo firem, u kterých mohou žáci vykonávat odborné praxe nebo stáže.

Inspirujte se příklady dobré praxe

V rámci Vzdělávání školních kariérových poradců ve Zlínském kraji, účastníci zpracovávali závěrečnou práci na témata z kariérového poradenství. Na Střední zdravotnické škole a vyšší odborné škole zdravotnické ve Zlíně realizují Zdravotnickou olympiádu pro ZŠ. Dobrá příležitost k vzájemné spolupráci s kolegy. Následuje úryvek ze závěrečné práce z výše uvedené školy.

„Letos jsme poprvé pořádaly 1. ročník Zdravotnické olympiády pro ZŠ. Naše škola uspořádala pod záštitou odboru školství Zlínského kraje 1. ročník Zdravotnické olympiády. Akce byla určena pro žáky 9. tříd základních škol celého Zlínského kraje. Účast byla hojná – semifinálového kola se účastnilo 70 žáků z různých základních škol. Olympiáda probíhala ve dvou kolech – semifinálového a finálového. Semifinálové kolo prokazovalo vědomosti žáků v oblasti první pomoci, environmentální výchovy somatologie a z oblasti výživy člověka.

Řešitelé vědomostního testu prokázali velké znalosti v těchto oblastech, bohužel se finálového kola mohlo účastnit pouze 23 žáků – úspěšných řešitelů s nejvyšším bodovým ohodnocením. Finálové kolo proběhlo 2. 10. na půdě naší školy a hodnotilo praktické dovednosti ve výše uvedených oblastech. Bylo připraveno 12 stanovišť s různými úkoly. Finalisté si s úkoly poradili výborně, bojovali s nadšením a bylo znát, že je oblast zdravotní výchovy baví.

V nesoutěžních disciplínách si žáci a jejich doprovázející pedagogové mohli vyzkoušet modely odborné výuky, vyzkoušet měření krevního tlaku nebo poznávat osobnosti medicíny historické i současné.“

Bez vzájemné spolupráce a komunikace napříč celou školou a bez podpory vedení není možné úspěšně realizovat kariérové aktivity, leč by se kariérový poradce velmi snažil.

Hezky dané téma vystihla a shrnula účastnice Vzdělávání školních kariérových poradců ze Střední odborné školy Josefa Sousedíka ze Vsetína ve své závěrečné práci.

„Při psaní závěrečné práce jsem si uvědomila, že práce ve dvojici výchovných poradců a v podporujícím týmu je i při všech obtížích a náročnosti zvládnutelná. Spolupráce dvou lidí, kteří se dívají jedním směrem, vzájemně se podporují, ale i korigují, jsou schopni se vzájemně zastoupit je tou největší devízou a na výsledcích práce a celkovém klimatu poradenského pracoviště je to znát. Samozřejmě, že jsou i případy, které nekončí Happyendem. Ne vždy se podaří vše úspěšně vyřešit. Zpětná vazba pro VP / KP je málokdy okamžitá, spíše se objeví až po letech a mnohdy vůbec ne.“

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Projekt „Implementace Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje“
Registrační číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_034/0008497

Hodně síly a vzájemné podpory pro realizaci kariérového poradenství na Vaší škole!

Použité zdroje:

Inspired minds careers 2030. Dostupné na <https://careers2030.cst.org/sources-of-change/>.

Národní soustava kvalifikací (NSK). Dostupné na <http://www.narodnikvalifikace.cz>.

BRABEC, Jan; KREISLOVÁ, Barbora, ZÁBRANOVÁ, Lucie. Jak efektivně zavést kariérové poradenství do škol. Dostupné na https://www.bezbarier.zcu.cz/images/Vzdelavani/Manualy-pro-pedagogy/manual_Infokariera.pdf.

Centrum vzdělávání všem: Kariérová poradkyně, kariérový poradce. Dostupné na <https://vzdelavanivsem.cz/pro-skoly/karierove-poradenstvi>

Závěrečné práce účastnic Vzdělávání školních kariérových poradců ve Zlínském kraji